

Ομιλία που έγινε στις 31^{ου 95} του Μάη/στη Λεμεσό, σε εκδήλωση που οργανώνει το ΚΕΜΑΜ, με την ευκαιρία των 20 χρόνων του Νεοκυπριακού Συνδέσμου.

Σε μία προσπάθεια απόδοσης αλλότριων κινήτρων και δυσφήμιση του, υποστηρίχτηκε από τους πολέμιους του Νεοκυπριακού Συνδέσμου στο παρελθόν, ότι ο Σύνδεσμος ήταν δημιούργημα της αποικιοκρατίας. Η αλήθεια είναι πολύ διαφορετική. Ο Σύνδεσμος καμιά δεν είχε σχέση με την αποικιοκρατία, που είχε τελειώσει δεκαπέντε χρόνια πριν αλλά ήταν καθαρά αποτέλεσμα των δύο τραγικών γεγονότων του 74, που σημάδεψαν ανεξίτηλα την κυπριακή ιστορία, του πραξικοπήματος και της εισβολής. Πράγματι, λίγες μόνο βδομάδες μετά τα γεγονότα του Ιούλη του 74, μαζευτήκαμε 9 άτομα στη Λευκωσία, μερικοί από τους οποίους δεν γνωρίζομαστε μεταξύ μας και αποφασίσαμε ότι η Κύπρος, η πατρίδα μας, δεν θα έπρεπε πιά να αποτελεί εξάρτημα της μίας ή της άλλης χώρας ή κατάστασης αλλά θάπρεπε να ειδωθεί αυθύπαρκτα και να αποτελέσει το κέντρο των θεωρήσεων και του ενδιαφέροντος μας.

Ετσι απλά, χωρίς καλά καλά να το συνειδητοποιήσουμε, γεννιόταν εκείνη τη στιγμή ο Κυπροκεντρισμός. Πράγματι, για πρώτη φορά μετά από πολλές εκατοντάδες χρόνια, ετίθετο για πρώτη φορά το θέμα της ύπαρξης της χώρας μας όχι σαν συγγενικού ή χώρου επιρροής οποιουδήποτε άλλου, αλλά σαν αυτόνομης πολιτικής οντότητας και σημείου αναφοράς των Κυπρίων.. Μετά από αλληπάλληλες συσκέψεις και διαβουλεύσεις που κράτησαν μερικούς μήνες, ιδρύθηκε επίσημα ο Σύνδεσμος και συγκεκριμένα στις 19 του Μάρτη το 1975, όταν έγινε στη Λευκωσία, η πρώτη ιδρυτική του συνέλευση.

Ξεκίνησε τότε ο Σύνδεσμος, με τεχνοκράτες βασικά, και άτομα που δεν προέρχονταν από συγκεκριμένους μόνο ιδεολογικούς χώρους αλλά κάλυπταν όλο το πολιτικό φάσμα της εποχής εκείνης. Εκείνο που τους ένωνε ήταν η έγνοια για το μέλλον και η άμεση ανάγκη αλλαγής πορείας. Αλλωστε η κατάσταση που επικρατούσε τότε - ήταν ακόμα νωπή η κατοχή, οι πρόσφυγες, οι αγνοούμενοι, η μιζέρια, η αβεβαιότητα και η καταστροφή - έκαμνε να ατονίσουν οι οποιεσδήποτε ιδεολογικές διαφορές.

Ο Σύνδεσμος έκαμε την εμφάνισή του με μία συναισθηματική διακήρυξη, που ξεκινούσε χαρακτηριστικά με τη φράση:

"Τώρα που στέγνωσαν τα δάκρυα, τώρα που έχει περάσει η οργή και η απελπισία, πρέπει να σκεφτούμε. Ήμασταν ευτυχισμένοι, ήμασταν τίμιοι, ανεκτικοί και φιλελεύθεροι. Ζούσαμε στη γαλήνη και τη ξεγνοιασιά και σιωπούσαμε. Τώρα πληρώνουμε την ένοχη σιωπή μας. Πρέπει να ψάξουμε στη σκέψη και τη συνείδησή μας, εμείς οι πολλοί, για να αξιοποιήσουμε το απότομο ξύπνημα των επτά ημερών." Ανέφερε ακόμα, μεταξύ άλλων, η διακήρυξη:

" Οτι στο τόπο αυτό κατοικούμε "Ελληνες, Τούρκοι, Αρμένηδες, Μαρωνίτες και άλλοι, που παρόλες τις διαφορές πραγματικές ή επίπλαστες, έχουμε κοινά συμφέροντα και επιδιώξεις που προσδιορίζουν την ταυτότητά μας σαν Κυπρίων.

Ακόμα, "ότι παρόλο που δεν γίνεται να ξεχάσουμε την εθνική μας καταγωγή και τους πολιτιστικούς μας δεσμούς, πρέπει να ξαναδούμε σαν λαός τη ζωή μας απο την αρχή. Ν' αρχίσουμε να σκεφτώμαστε πρώτα σαν Κύπριοι και μετά σαν Ελληνες ή Τούρκοι." Ακόμα "ότι ο κίνδυνος της διχοτόμησης της Κύπρου ή της κατάλυσης του Κράτους μας είναι συνεχής και ότι η ευθύνη για την αποτροπή της ανήκει βασικά σε μας τους Κυπρίους".

Εγινε τότε και το καταστατικό του Συνδέσμου, του οποίου οι βασικές πρόνοιες ήταν

- (α) Η προώθηση ιδεών και η δημιουργία συνθηκών ώστε να καλλιεργούνται σ' όλους τους Κυπρίους, ανεξαρτήτως εθνολογικής καταγωγής, αισθήματα αγάπης για το τόπο τους και αφοσίωσης για την Κυπριακή Δημοκρατία.
- (β) Η επαφή και η συνεχής καλλιέργεια κατανόησης μεταξύ των κοινοτήτων, κατά τρόπο που να τονίζονται και αξιοποιούνται τα κοινά σημεία και ταυτόχρονα να περιορίζονται και εξομαλύνονται οι διαφορές.
- (γ) Η ανάπτυξη αντιλήψεων που να υποβοηθούν στην εμπέδωση του δημοκρατικού τρόπου ζωής, ώστε να αποκλείεται η προσφυγή σ' ένοπλη βία για επίτευξη πολιτικών σκοπών και να εξασφαλίζεται η ειρηνική διαβίωση και ευημερία ολόκληρου του κυπριακού λαού."

Το καταστατικό χωρίς καμιά τροποποίηση, βρίσκεται πάντα σε ισχύ, αφού ο ένας απο τους δυό βασικούς λόγους που γέννησαν τον Σύνδεσμο, εκείνος της κατοχής, δεν έχει ακόμα αναιρεθεί.

Συνοπτικά οι στόχοι του Συνδέσμου είναι τρεις: η ενίσχυση του κυπριακού κράτους, η επαναπροσέγγιση των δύο μεγάλων κοινοτήτων και η διατήρηση και ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών. Αν λάβει κανείς υπόψη ότι μόλις είχε προηγηθεί ένα

πραξικόπημα που κατέλυσε τους δημοκρατικούς θεσμούς και που στην ουσία αναίρεσε το κυπριακό κράτος και ότι η εισβολή διαχώρισε και απομάκρυνε τις δυό κοινότητες, δεν είναι δύσκολο να καταλάβει κανείς γιατί οι βασικοί στόχοι του Συνδέσμου είναι αυτοί που μόλις έχω αναφέρει.

Στα πρώτα στάδια της λειτουργίας του, λειτούργησε ομαλά ο Σύνδεσμος και έκαμε έντονη την παρουσία του στη κυπριακή κοινωνία. Εγινε δεκτός θετικά απο την μεγάλη πλειοψηφία του κοινού και με μιά μόνο εξαίρεση είχε την επιδοκιμασία όλων των πολιτικών και την ανοχή του Προέδρου Μακαρίου.

Ωστόσο, δεν είχε την ανοχή ούτε τη συμπάθεια της Ελληνικής Πρεσβείας, στην οποία η ίδρυση του Συνδέσμου προκάλεσε ευθύς εξ αρχής κάποια ανησυχία, που είχε σαν αποτέλεσμα να γίνουν κάποιες παραστάσεις και διαβήματα, που ωστόσο δεν είχαν αντίκρουσμα επι κυβερνήσεως Μακαρίου.

Πέρα απο τις ανησυχίες της Ελληνικής Πρεσβείας, οι αντιδράσεις ήταν πολύ λίγες και περιορίστηκαν σε μιά ελάχιστη μειονότητα κάποιων μεμονωμένων ακραίων εθνικιστών. Οι δραστηριότητες του Συνδέσμου ήταν πολυάριθμες και πολυσχιδείς, απο τακτικές ανακοινώσεις και αρθρογραφία μέχρι βοήθεια στις 15 χιλιάδες Τουρκοκύπριους που δεν είχαν ακόμα μεταφερθεί στο βορρά και αντιμετώπιζαν μεγάλα προβλήματα. Στο όλο κλίμα, συνέτεινε η έντονη αίσθηση της προδοσίας που διακατείχε τον μέσο Ελληνοκύπριο αλλά ακόμα και η ταύτιση της ΕΟΚΑ Β' και της άκρας αν όχι της ευρύτερης δεξιάς με την έλευση της καταστροφής. Πράγματι, οι εθνικιστές και οι ακροδεξιοί ήταν τότε μουδιασμένοι και καθόλου δεν προσπαθούσαν να εμφανιστούν στο προσκήνιο της πολιτικής, είτε των οποιωνδήποτε κοινωνικών αγώνων.

Με τον θάνατο του Προέδρου Μακαρίου και την πάροδο του χρόνου, άλλαξαν οι συνθήκες. Ο Πρόεδρος Κυπριανού στράφηκε σιγά σιγά προς την Ελλάδα, οι πραξικοπηματίες άρχισαν να εκμεταλλεύονται την εξοκείωση με τη κατάσταση και τη λήθη, της Ελληνικής Πρεσβείας οι παραστάσεις εύρισκαν πιά ευήκοον ούς, ενώ η οικονομία άρχισε να αναρρώνει και να κάμνει να ξεθωριάζουν σιγά σιγά τα γεγονότα του 74. Το αποτέλεσμα ήταν να αρχίσουν δειλά στην αρχή και στη συνέχεια σ' ολόκληρο το φάσμα της δεξιάς, οι επιθέσεις εναντίον του Συνδέσμου και η διαστρέυλωση των στόχων και των επιδιώξεων του, έτσι που στις δραστηριότητες του, να αποδίδεται ανθελληνισμός και προσπάθεια αποταύτισης του ελληνοκυπρίου απο τις πολιτιστικές του καταβολές, κάτι που δεν ανταποκρίνεται στη πραγματικότητα.

Μέσα σ' ένα κλίμα όπου η αίσθηση της προδοσίας είχε σχεδόν εκλείψει και ταυτόχρονα εκαλλιεργείτο - κάτι που γίνεται μέχρι σήμερα - ότι η Ελλάδα είναι το κυριότερο στήριγμα ή το μοναδικό του αγώνα μας αλλά και όταν την επίσημη Ελλάδα το 81 δεν εκπροσωπούσε πια αμαρτωλή δεξιά αλλά η προοδευτική αριστερά του ΠΑΣΟΚ, δεν ήταν πολύ δύσκολο τα διαστρευλωτικά για τον Σύνδεσμο μηνύματα να βρούν πρόσφορο έδαφος, ακόμα και στους κύκλους της ΕΔΕΚ, που με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, έκαμε σημαντική στροφή στην μέχρι τότε πορεία της.

Κανένας λογικά δεν θέλει να χάσει από την επιρροή του κάποιο πρόσωπο, ακόμα περισσότερο όταν αυτό συμβαίνει ανάμεσα σε χώρες. Λογικά λοιπόν, αντιμετώπισε ο Σύνδεσμος την εχθρική στάση της Ελλάδας, όπως αυτή εκφραζόταν μέσα από τους εκάστοτε Έλληνες πρέσβεις στην Λευκωσία, όπως λογική ήταν και η αντίθεση του κου Ντενκτάς, όπως επανειλημμένα εκφράστηκε σε κάποιες αναφορές του σε ξένους δημοσιογράφους και μας μεταφέρθηκε, αφού οι δύο από τους τρεις στόχους του Συνδέσμου ερχόντουσαν σε κραυγαλέα αντίθεση με την δική του εκπεφρασμένη πολιτική και γραμμή πλεύσης.

Ωστόσο, εκείνο που θα μπορούσε να ξενίζει από πρώτη άποψη, ήταν η αντίδραση και η συμπαράσυρση μεγάλου μέρους της κοινής γνώμης εναντίον του Συνδέσμου, που βασίστηκε καθαρά στην ενσυνείδητη παραμόρφωση των ιδεών και επιδιώξεων του και στην έντεχνη παρουσίαση του κυπροκεντρισμού και της αγάπης για τη χώρα μας, σαν ταύτιση και απόρριψη της ελληνικής ταυτότητας του ελληνοκυπρίου και ανθελληνισμού.

Βέβαια όλα αυτά πολύ απέχουν από την πραγματικότητα, γιατί δεν θα μπορούσε κανείς μέσα από τα κείμενα και τις ομιλίες του Συνδέσμου να βρεί μία αναφορά στην οποία καλόπιστα και αντικειμενικά να μπορούσε να της αποδοθεί ανθελληνισμός. Αντίθετα, τόσο στο πρώτο κείμενο του Συνδέσμου, τη Διακήρυξη, όσο και πολλές άλλες αναφορές που έγιναν στην συνέχεια στον τύπο, συμπεριλαμβανομένου και του κειμένου "13 απαντήσεις σε 13 ερωτήματα", ρητά επιβεβαιώνεται ο σεβασμός του Συνδέσμου στις δύο βασικές κουλτούρες των Κυπρίων, την ελληνική και την τουρκική.

Εκείνο που πράγματι γίνεται μέσα από τα κείμενα του Συνδέσμου, είναι μια προσπάθεια διαχωρισμού του έθνους από το κράτος και της πολιτισμικής από την πολιτική ταυτότητα του Κυπρίου, πράγματα που στο μέσο Κύπριο και από τις δύο μεριές, ανεξάρτητα από τη μόρφωση, βρίσκονται σε πλήρη σύγχυση.

Προσπάθησε ο Σύνδεσμος όλα αυτά τα χρόνια να υποδείξει ότι, παρά την πολιτιστική ταύτιση του ελληνοκύπριου με την Ελλάδα και του τουρκοκύπριου με την Τουρκία, δεν ταυτίζεται ο Κύπριος πολίτης με τον Έλληνα ή με τον Τούρκο πολίτη, των οποίων οι θεσμοί είναι εν πολλοίς διαφορετικοί, για να μη αναφερθώ ότι μέχρι πρόσφατα η Κύπρος ανήκε στο στρατόπεδο των αδεσμεύτων, σε αντίθεση με την Ελλάδα και την Τουρκία που ανήκαν στο Δυτικό στρατόπεδο και το ΝΑΤΟ.

Προσπάθησε ακόμα ο Σύνδεσμος να ερευνήσει και να βγάλει απο την αφάνεια τα κοινά σημεία ανάμεσα στον Ελληνοκύπριο και τον Τουρκοκύπριο, φέρνοντας στην επιφάνεια την πλήρη και σκόπιμη σε μεγάλο βαθμό παραγνώριση του χώρου. Δεν ήταν απλώς σχήμα λόγου ότι η Κύπρος ήταν μιά χώρα χωρίς κατοίκους, όπως χαρακτηριστικά και εύστοχα ίσως ανέφεραν σε αρκετές περιπτώσεις κάποιοι ξένοι που είχαν επισκεφθεί την Κύπρο...

Πράγματι, για δεκαετίες, εκαλλιεργείτο στον Κύπριο και απο τις δυό μεριές, πολιτικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, γεωγραφικά ή αλλιως πως, η ταύτισή του με τους αντίστοιχους χώρους της Ελλάδας και της Τουρκίας και η συσκότιση του γεγονότος ότι ο Κύπριος ζεί στην Κύπρο, μιάν άλλη χώρα, που παρόλο που σε μεγάλο βαθμό έχει χαρακτηριστικά που προσιδιάζουν στον ελληνικό και στον τουρκικό τρόπο ζωής, έχει ο χώρος αυτός στην διάρκεια των αιώνων, αποκτήσει κάποια δικά του χαρακτηριστικά.

Την ίδια στιγμή, δεν θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί, όπως προσπάθησε να καλλιεργηθεί, ότι 400 χρόνια συνύπαρξης των δυό κοινοτήτων της χώρας μας, άφησαν τις δυό κοινότητες χωρίς τον παραμικρό σύνδεσμο μεταξύ τους και αλληλεπίδραση, σε μιά χώρα της οποίας η έκταση μόλις ξεπερνά τις 9 χιλιάδες τετραγωνικά χιλιόμετρα και της οποίας το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ζούσε ανάμεικτα. Κι αυτό, χωρίς να παραγνωρίζονται οι υπαρκτές πολιτισμικές διαφορές που έχουν επενεργήσει ανασταλτικά, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου έντονα έκαμνε τη παρουσία του ο εθνικισμός.

Εκείνο που πράγματι πολέμησε ο Σύνδεσμος και ακόμα πολεμά, είναι ακριβώς τη παγίωση αυτής της επίπλαστης υπαπαλουστευμένης αν θέλετε εικόνας, όπου οι δυο κοινότητες δεν έχουν παρά μόνο διαφορές. Εκείνο που πολέμησε και ακόμα πολεμά ο Σύνδεσμος, είναι την αποδυνάμωση του Κυπριακού Κράτους, με τον Α η Β τρόπο. Γι αυτό και τάχθηκε ο Σύνδεσμος, ενάντια στο λεγόμενο ενιαίο αμυντικό δόγμα, γι αυτό και τάχθηκε ο Σύνδεσμος ενάντια στην ανάκρουση του Ελληνικού Εθνικού Ύμνου απο το επίσημο κυπριακό κράτος, τη στιγμή που είχε συμφωνηθεί μέχρι της δημιουργίας Κυπριακού Εθνικού Ύμνου, η χρησιμοποίηση κομματιού κλασσικής

μουσικής. Γι αυτό και τάχθηκε ενάντια στη χρήση της ελληνικής σημαίας απο το επίσημο Κυπριακό Κράτος, αφού ρητά το άρθρο 4 του Συντάγματος, δεν επιτρέπει κάτι τέτοιο, αλλά επιβάλλει τη χρήση της Κυπριακής.

Αν ένας αναδηφίσει τα κείμενα ή τις ανακοινώσεις του Συνδέσμου όλα αυτά τα χρόνια, εύκολα θα πρέπει να μπορεί να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, οι προσπάθειες του Συνδέσμου σ' όλο αυτό το διάστημα, απέβλεπαν στο να διαφυλάξει και ενισχύσει το Κυπριακό Κράτος, που για τον Σύνδεσμο αποτελεί το κύριο στήριγμα και βασικό βάθρο του αγώνα μας, για ενοποίηση της χώρας μας, και τη πολιτική μας επιβίωση. Αρκεί να αναλογιστεί κανείς, πώς θα είμαστε αν δεν είχαμε την αναγνωρισμένη κρατική μας υπόσταση, για να καταλάβει ποιό είναι το κύριο και βασικό στήριγμα του αγώνα μας. Ο ίδιος μελετητής θα μπορούσε ακόμα εύκολα να διαπιστώσει ότι, στη μεγάλη τους πλειοψηφία, οι δραστηριότητες του Συνδέσμου αποσκοπούν στην επαναπροσέγγιση των δύο κοινοτήτων. Και τούτο, γιατί για τον Σύνδεσμο, καμιά λύση όταν θα βρεθεί, δεν μπορεί να επιβιώσει, αν δεν υπάρξει αλλαγή καρδιάς των δύο κοινοτήτων και επαναπροσέγγιση. Δεν μας βρίσκει σύμφωνους η εκτίμηση του "άσε να βρούμε πρώτα λύση και μετά η επαναπροσέγγιση". Για μάς αν δεν υπάρξει προετοιμασία για την επαναπροσέγγιση, αν δεν προϋπάρξει η επαναπροσέγγιση, θάναι πολύ δύσκολο να κρατήσει η οποιαδήποτε λύση.

Νομίζω ότι απλή αναδρομή στα τρία πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας , όταν καμιά προσπάθεια δεν έγινε απο το κράτος να πλησιάσουν οι δύο κοινότητες, το αντίθετο θα λέγαμε, είχε σαν αποτέλεσμα την συντήρηση της κακοπιστίας, τη καλλιέργεια της μισαλλοδοξίας και την έλλειψη εκδήλωσης βούλησης λειτουργίας του Συντάγματος και των κρατικών θεσμών και φυσικά και την έλευση των διακοινοτικών ταραχών το τέλος του 1963.

Συμπερασματικά, εκείνο που δεν κάμνει ο Σύνδεσμος, είναι να προσπαθήσει να αποταυτίσει πολιτιστικά τον Ελληνοκύπριο απο την Ελλάδα και τον Τουρκοκύπριο απο την Τουρκία. Εκείνο που ακόμα δεν κάμνει ο Σύνδεσμος, είναι να αντιμάχεται την Ελλάδα και κατ' επέκταση την Τουρκία, τις οποίες λόγω της πολιτιστικής κοινότητας με τις δύο κοινότητες της χώρας μας, τις βλέπει - αφού απαλλαγούμε απο τη τουρκική κατοχή-να διαδραματίζουν κάποιο ιδιαίτερο ρόλο με την Κύπρο, και όταν ακόμα θα έχει βρεθεί λύση στο Κύπριακό, χωρίς ωστόσο ο Σύνδεσμος να δέχεται την πολιτική ή οποιαδήποτε άλλη ποδηγέτηση απο τις δύο αυτές χώρες, τις οποίες πολιτικά θέλει να βλέπει σε μιά σχέση ισότητας και όχι υποτέλειας, ή έστω γονηού παιδιού, γιατί τα παιδιά κάποια ώρα ενηλικιώνονται και λειτουργούν αυτόνομα, εκτός αν είναι ασκήσιμα!

Εκείνο που επίσης δεν δέχεται ο Σύνδεσμος, είναι την ένωση της Κύπρου με οποιαδήποτε συγκεκαλυμμένη ή όχι μορφή με την Ελλάδα ή την Τουρκία, θέση που πρώτος ο Σύνδεσμος δημοσιοποίησε, όταν λίγο μετά την ίδρυσή μας μιλήσαμε στην Μπουάτ της Κάτω Πάφου. Φυσικά αντιμάχεται ο Σύνδεσμος την οποιαδήποτε μορφή διχοτόμησης και τη κατοχή.

Εκείνο που πράγματι επιδιώκει ο Σύνδεσμος, είναι την ενοποίηση της χώρας μας και τη διαβίωση όλων των Κυπρίων, σε μία πλουραλιστική κοινωνία, όπου ισότιμα όλοι οι Κύπριοι μακριά από τη μισαλλοδοξία και έξω από οποιαδήποτε σύνδρομα, θα μπορούν να χαίρονται τη ζωή τους, να εκφράζουν την ταυτότητά τους και να μοιράζονται, όχι γεωγραφικά αλλά με την έννοια της συναντίληψης και συμμετοχής, την ίδια μικρή μας πατρίδα.

Αυτές είναι βασικά οι θέσεις του Συνδέσμου, που εκφράζονται μέσα σ' ένα κυπροκεντρικό πλαίσιο, το οποίο καθόλου δεν αρνούμαστε. Πρώτα είμαι άνθρωπος, ύστερα είμαι Κύπριος ύστερα είμαι Έλληνας-Τούρκος-Αρμένης-Μαρωνίτης. Έτσι νοιώθουμε τα μέλη του ΝΚΣ, μαυτή τη σειρά...